

سیر ایجاد انگیزه فرهنگ مطالعه

(خصوصیات کودکان سنین ۶ و ۷ ساله)

بازی‌ها لذت می‌برند و حتی از بازی کردن در داستان‌های کوتاه خوششان می‌آید. کودکان در این سن و سال با توجه به افزایش توجه و تمرکزشان بر مسائل از داستان‌هایی لذت می‌برند که در آن‌ها موجودات بیجان شخصیت پیدا می‌کنند. آن‌ها بخصوص حیوانات سخنگو را دوست دارند. هر چند از داستان کوتاه لذت بیشتری می‌برند اما داستان‌های بلند در صورتیکه هر فصلش مطلبی را تمام کند نیز مورد علاقه کودکان می‌باشد.

کودکان در این دوره خواندن و نوشتن را می‌آموزند و در هنگام مطالعه با سرعت شخصی خود پیش می‌روند بهتر است اولین تجربه‌هایشان در مطالعه لذتبخش و موفقیت‌آمیز باشد. در این مرحله کتاب‌ها باید با دقت فراوان نوشته شوند. زیرا عدم تعادل در نوشته، کلمات دشوار و دور از ذهن، توصیف‌های طولانی، تشبیهات عامیانه، اصطلاحات نا مفهوم و خارج از دایره تجربه کودک او را در نخستین گام‌ها از خواندن مستقل بیزار و حتی متوقف می‌کند و کشش لازم برای ایجاد علاقه مندی به مطالعه را از بین می‌برد. البته منظور این نیست که نوشته‌ها آن چنان ساده شوند که فاقد ارزش هنری باشند بلکه توصیه برای نویسندگان و دست‌اندرکاران

هنگامی که مردم از کتاب خواندن باز می‌مانند، از فکر کردن باز می‌مانند.

■ خصوصیات رشد کودکان ۶ و ۷ ساله در ارتباط با مطالعه

رشد ذهنی و روانی کودک مبتنی بر رشد جسمی اوست لذا دانستن نحوه‌ی رشد جسمی کودک جهت سهولت تصمیم‌گیری برای استفاده از کتاب مناسب هر سن لازم و ضروری است. مرزبندی و تقسیم‌بندی بین گروه‌های سنی تنها روشی برای ساده کردن تصمیم است و گرنه می‌توان کتاب‌های گروه بالاتر یا پائین‌تر را با توجه به خصوصیات رشدی هر کودک برای او تهیه یا پیشنهاد نمود. گروه سنی (ب) سال‌های آغاز دبستان (کلاس‌های اول، دوم و سوم) است. کودکان در این دوره علاقه‌مند به درک مفاهیم از طریق تجربه هستند، کتاب می‌تواند به آن‌ها کمک نماید تا ابعاد مختلف یک مفهوم را کشف کنند. در این مرحله انتخاب صحیح بر اساس درک واقعی نوع نیازها و خواسته‌های این گروه سنی موفق‌ترین عامل برای دوست داشتن خواندن و تداوم آن خواهد بود. کودکان در این سن از بازی‌های تخیلی و کتاب‌هایی درباره

کودکان در این دوره خواندن را آموخته‌اند، اگر تنها به کتاب‌های درسی اکتفا کنند. قطعاً بعد از اتمام دوران تحصیل علاقه‌ای به مطالعه منابع غیر درسی نخواهند داشت. اگر والدین، معلمین و مسئولان کتابخانه‌های مدارس با جدیت، انگیزه مطالعه‌ی کتاب‌های غیر درسی را در کودکان پرورش دهند، این امیدواری وجود خواهد داشت که کودکان ما بخشی از اوقات فراغت خود را با کتاب‌های مناسب سپری نمایند.

کودکان در این سن به مواد خواندنی گوناگون نیاز دارند. زبان نگارش کتاب‌های مورد علاقه باید ساده و روان باشد. داستان باید پایان خوش و عدالت شاعرانه داشته باشد، تا حس عدالت خواهی را در کودک پرورش و یا افزایش دهد. کنجکاوی کودکان نسبت به جهان اطرافشان پیوسته رو به افزایش است و اگر چه به محیط خود علاقه‌مند هستند، ولی وسایل ارتباط جمعی توجه آنان را به کشورها و مردم دور دست نیز جلب می‌کنند. کودکان در سال‌های اول دبستان نسبت به زمان تصور ناقص دارند. بر این اساس برخی از شرح حال‌ها و داستان‌های تاریخی می‌توانند احساساتی را نسبت به گذشته، در آنها به وجود آورند. اما فهم مسایل تاریخی و سنه‌ها از قدرت آن‌ها خارج است.

ساختمان ظاهری بدن در این دوره شروع به تغییر میکند، دندان‌های شیری می‌افتد و کنجکاوی کودکان نسبت به جنسیت آغاز می‌شود. کتاب می‌تواند درک این تغییرات را برای آن‌ها آسانتر کند تا بتوانند تفاوت‌های فردی و ظاهری را بپذیرند. این دوره از لحاظ سوالات درباره جنسیت بسیار حساس و مهم است بهتر است پاسخ صحیح و کتاب مناسب به آن‌ها داده شود. انتخاب منابع مناسب در هر مرحله عامل موفقیت برای دوران‌های بعدی خواهد بود. کودکان با افزایش سن، تمایل به دسته‌بندی و شرکت در گروه‌های همسال پیدا می‌کنند، بازی می‌باشد. بهتر است در جهت هدایت صحیح این تمایلات کتاب‌هایی با موضوع همکاری‌های گروهی و سازنده به آن‌ها معرفی شود. مطالعه و رفتن به کتابخانه‌ها را در آنها تشویق نمود.

برخی نمونه‌های خواندنی که در این دوران سنی مناسب هستند شامل، قصه‌های من و بابام، سفید برفی و هفت کوتوله، از یک تا ده، داستان‌های کوتاه عامیانه، داستان‌های مالانصرالدین، شنل قرمزی، گودال آب، مادر مادر است، درسی برای گنجشک، تولد، قصه‌های ماهنامه کانون پرورش کودکان و نوجوانان و کلیه کتاب‌های مناسب گروه سال‌های پیش از دبستان.

هر مرحله از رشد کودکان دورانی حساس و مهم در زندگی آنها بشمار می‌آید. اگر انتظار داریم کودکان در دوران جوانی و بزرگسالی افرادی مطلع و هوشیار باشند، این وظیفه والدین، معلمین و مربیان نویسندگان و مسئولان مرتبط با آموزش و پرورش و دست‌اندرکاران کتاب‌های خاص کودکان است که در گذر از هر مرحله به بهترین نوع ممکن کودکان را یاری نمایند. با مهیا نمودن مناسب‌ترین مواد و منابع خواندنی نیاز آنها و راهنمایی و ارشاد کودکان در انتخاب مناسب‌ترین در هر زمان، بی‌شک در آینده انتظارتمان را در زمینه داشتن جامعه‌ای دانا و توانا در مرحله‌ای کامل تر خواهیم یافت.

در ادبیات و کتاب‌های کودکان و نوجوانان است که با انتخاب کلمات و جملات ساده و دلنشین و در عین حال هنرمندانه میزان قدرت درک و فهم کودکان و توانایی خواندن آن‌ها و رغبت به مطالعه را در کودکان پرورش دهند.

توصیه می‌شود نوشته‌ها در عین سادگی گنجینه‌ای از لغات به منظور آشنایی کودک با زبان مادری اش را نیز دارا باشد. در کنار توجه خاص نویسندگان کتاب‌های کودکان، افرادی که مسئول تهیه کتاب برای کودکان هستند نیز، باید دقت کافی و لازم در انتخاب نوع کتاب مناسب مورد نیاز کودکان را داشته باشند. چون در این سن کودکان بیشتر ساعات خود را در مدرسه سپری می‌کنند. در نتیجه کتابخانه‌ی مدارس می‌تواند نقش مهمی در انگیزه مطالعه‌ی

توصیه می‌شود نوشته‌ها در عین سادگی گنجینه‌ای از لغات به منظور آشنایی کودک با زبان مادری اش را نیز دارا باشد.

داشته باشد و در کنار آن، تهیه کتاب مناسب با سن کودکان نیز از اهمیت بیشتری برخوردار می‌شود. مسئولین تهیه کتاب برای کتابخانه‌ی مدارس، باید نوع مواد خواندنی را با دقت زیاد و تجربه‌ی کافی انتخاب نمایند. باید با حالات و خصوصیات این گروه سنی آشنایی داشته و کودکانی را که در آغاز خواندن هستند با انتخاب صحیح تشویق به مطالعه پایدار و دائمی نمایند. همچنین والدین دقت نمایند علاوه بر کتاب درسی، کتاب‌هایی برای کودکان خود انتخاب نمایند که تمامی نکات ارزنده و مناسب سن آن‌ها در نوشته‌ها رعایت شده باشد. دستیابی به این امر توأم با رعایت نکات قبلی یعنی توجه خاص نویسندگان این مطالب به علایق و سلیقه‌های کودکان امکان‌پذیر خواهد بود.